

Ny behandling ved subaraknoidalblødning

Reblødning er et stort problem ved subaraknoidalblødning. En oppsiktsvekkende svensk studie viser at traneksamsyre forebygger tidlig reblødning.

De siste ti årene har behandlingen av intrakraniale aneurismer endret seg betydelig. Et økende antall aneurismer behandles intravaskulært med embolisering i stedet for klipsligatur av aneurismehalsen. Det har etter hvert blitt nevrokirurgisk enighet om at behandling av aneurismen så tidlig som mulig er viktig for å hindre reblødning. Avgjørelsen om pasienten skal emboliseres eller opereres blir tatt etter angiografisk utredning. Mange reblødninger skjer imidlertid svært tidlig, og før pasienten i det hele tatt kommer i betraktning for embolisering eller klipsligatur.

I den svenske multisenterstudien fra Linköping, Lund og Göteborg ble 254 pasienter med aneurisme randomisert til behandling med traneksamsyre. Kun seks av disse pasientene reblødde (to døde), mens i kontrollgruppen reblødde 27 av 251 pasienter, og 13 av disse døde som følge av

reblødningen. Traneksamsyre ble gitt ultra-tidlig, dvs. så snart diagnosen var verifisert med CT.

Behandlingen har få komplikasjoner, er tilgjengelig på alle sykehus og er dessuten billig. Funnene er så overbevisende at behandlingen også bør følges i Norge: Ved CT-verifisert spontan subaraknoidalblødning gis umiddelbart 1 g traneksamsyre intravenøst. Samme dose gjentas etter 2 timer. Behandlingen fortsetter med 1 g hver 6. time til aneurismet er sikret. Behandlingen avsluttes senest innen 72 timer. Behandlingen gis ikke til pasienter med kjent tromboseisiko.

Frode Svendsen

frode.svendsen@helse-bergen.no
Nevrokirurgisk avdeling
Haukeland Universitetssykehus

Litteratur

1. Hillman J, Fridriksson S, Nilsson O, Yu Z, Säveland H, Jakobsson KE. Immediate administration of tranexamic acid and reduced incidence of early rebleeding after aneurysmal subarachnoid hemorrhage: a prospective randomized study. *J Neurosurg* 2002; 97: 771–8.

Fra blod til lever gjennom fusjon

Stamceller fra beinmarg kan smelte sammen med modne leverceller, og dermed reparere skadet vev.

Mange vevstyper har reservelagre av stamceller. Disse er få i antall, men kan proliferere raskt og utvikle seg til celler med nye egenskaper. Tidligere antok man at stamceller var vevsspesifikke, men de siste årene har man funnet at disse cellene kan utvikle seg til ulike typer spesialiserte celler.

To artikler i *Nature* utfordrer påstanden om at stamceller genererer nye egenskaper gjennom slik transdifferensiering (1, 2). Celler fra beinmarg hos voksne mus danner tilsynelatende leverceller når de transplanteres til en skadet lever. Ifølge de nye dataene skjer dette imidlertid gjennom fusjon – cellen fra beinmargen smelter sammen med en levercelle. I den nye cellen fant forskerne gener fra både giver og mottaker.

– Voksne stamceller er kanskje ikke fullt så plastiske som vi trodde, sier Steinar Funderud ved Avdeling for Immunologi, Radiumhospitalet. – I dette tilfellet ser det ut til at stamcellene fusjonerte med leverceller, og ikke gjennomgikk transdifferensiering. I neste omgang vil man nok gå tilbake til tidligere funn, og sjekke om dette

er tilfellet også her. Vi vet imidlertid at også voksne stamceller kan erverve nye egenskaper. Det er gjort sikre funn for eksempel på transplantasjon til pancreas, der cellene har begynt å produsere insulin.

– Den medisinsk viktige effekten er at skadet vev reparerer, understreker Funderud. – Sannsynligvis kan de voksne stamcellene velge flere veier til målet.

Ragnhild Ørstavik

ragnhild.orstavik@ioks.uio.no
Tidsskriftet

Litteratur

1. Wang X, Willenbring H, Akkari Y, Torimaru Y, Foster M, Al-Dahlmy M et al. Cell fusion is the principal source of bone-marrow-derived hepatocytes. *Nature* 2003; 422: 897–901.
2. Vassilopoulos G, Wang PR og Russel D. Transplanted bone marrow regenerates liver by cell fusion. *Nature* 2003; 422: 901–4.

Medisinske nyheter fra internasjonale tidsskrifter:
Tips eller innlegg på inntil 300 ord kan sendes erlend.hem@basalmed.uio.no

Ny kunnskap om Y-kromosomet

Forskere ved Massachusetts Institute of Technology har lyktes med å kartlegge sekvensen av det humane Y-kromosom (*Nature* 2003; 423: 825–37), som til nå nærmest har vært betraktet som et degenerert X-kromosom og en genetisk avfallsplass.

Kartleggingsarbeidet har kastet nytt lys over det mannlige kjønnskromosomet. Det er avdekket 156 transkripsjonsenheter og 78 genområder som kollektivt koder for 27 distinkte proteiner. I motsetning til andre kromosomer som inngår i par og sikrer arvemassens stabilitet ved å tjene som hverandres sikkerhetskopi, benytter det single Y-kromosomet seg av andre knep for å bekjempe naturens entropi: seks millioner av kromosomets 50 millioner kjemiske bokstaver inngår i såkalte palindromer, dvs. genetiske speilbilder som besørger en genvariasjon som overgår mutasjonsfrekvensen og derved sikrer genstabiliteten.

Antiflogistika uten effekt på demensutvikling

Antakelser om at antiflogistika – på basis av antiinflammatoriske effekter – har potensial til å bremse progresjonen av Alzheimers sykdom, blir tilbakevist av en placebo-kontrollert studie (*JAMA* 2003; 289: 2819–26).

351 pasienter med mild til moderat demens ble randomisert til behandling med naproxen, rofecoksib eller placebo i 12 måneder.

Demens testing kunne ikke påvise noen symptomatisk bedring hos pasienter som fikk antiflogistika, heller tvert imot; medisinerbruk var assosiert med flere uheldige bieffekter. Endatil kom rofecoksib-gruppen dårligere ut på de kliniske skårene, sammenliknet med naproxen- og placebo-gruppene.

Forekomsten av depresjon i USA

Livstidsprevalensen av alvorlig depresjon i USA var 16,2 % (95 % KI 15,1–17,3) og prevalensen siste år var 6,6 % (5,9–7,3). Bare 21,7 % av dem med alvorlig depresjon siste år rapporterte at de hadde fått adekvat behandling (*JAMA* 2003; 289: 3095–105).

Dette er hovedfunnene i en landsomfattende studie kalt National Comorbidity Survey Replication. I alt 9 000 personer over 18 år deltok. Studien ble gjennomført i 2001–02 ved personlig intervju. Diagnosen var basert på DSM-IV.